

Motion till riksdagen 2018/19:1402

av **Annika Hirvonen Falk (MP)**

Skolavbrott på grund av hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabb uppföljning av frånvaro i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om årlig kartläggning av skolavbrott på grund av hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftfullt stöd på plats för de som drabbas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samverkan mellan olika myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att införa utreseförbud och spärra pass för barn som riskerar att med tvång föras ut ur landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det straffbart att försöka föra barn ut ur landet när de har belagts med utreseförbud och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för staten att avslå ansökningar om befrielse från medborgarskap om det föreligger en risk för att barnet med tvång ska föras utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om heder som en självklar del i sex- och samtyckesundervisningen och tillkännager detta för regeringen.

Sammanfattning

Varje barn i Sverige har rätt att gå i skolan. Barnets rätt är absolut, den gäller alla, utan åtskillnad, och är inte förhandlingsbar. Den rätten får inte begränsas av vuxenvärldens föreställningar om vem barnet är eller bör vara. Därför måste samhället förhindra att

barn nekas sin rätt genom att föräldrar villkorar vilka delar i undervisningen man får delta i eller håller barnen borta från undervisningen genom hedersrelaterat våld och förtryck, ytterst genom att föra barn ut ur landet för tvångsgifte, könsstympning eller tvingande deltagande i uppfostringsinsatser.

Den självklara utgångspunkten är det enskilda barnet. Hedersförtryck leder till ett stort lidande för den drabbade som påverkar hans liv på ett ytterst negativt sätt. Varje enskilt barn som tvingas avbryta sin skolgång på grund av hedersrelaterat våld och förtryck är ett barn som blivit nekat sin rätt till utbildning. Det kan vi aldrig acceptera. Därför föreslår Miljöpartiet i denna motion ett flertal insatser för att motverka skolavbrott på grund av hedersrelaterat våld och förtryck.

Snabb uppföljning av frånvaro i skolan

Med Miljöpartiet i regering togs skärpta regler för hur skolan ska agera vid elevers frånvaro fram. De innebär att om en elev har upprepad eller längre frånvaro i grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds. Rektorn ska också snarast se till att frånvaron anmäls till huvudmannen och alla huvudmän ska i sin tur se till att hemkommunen får information om frånvaro. De nya reglerna innebär även att hemkommunen vid behov ska samordna insatser med andra samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs. De här nya reglerna om snabbare uppföljning och starkare samordning är viktiga för de fall där vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, som vid hedersförtryck och att barnet blivit bortfört från landet. När dessa regeländringar nu börjat gälla vill Miljöpartiet noga följa upp hur de fungerar för att bevaka om de är tillräckliga eller om ytterligare regelskärpningar kan behövas.

Årlig kartläggning

Det förekommer varje år att barn som tidigare gått i skolan aldrig återkommer efter skolloven för att de har förts ut ur landet för tvångsgifte, könsstympning eller är tvingade att delta i så kallade uppfostringsinsatser. Både flickor och pojkar drabbas även om flickor är överrepresenterade. Hbtq-personer är särskilt utsatta, liksom personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Varje gång det sker är det ett misslyckande för staten i relation till dess ansvar att skydda barnets rättigheter. För att få en mer tillförlitlig bild av läget vill Miljöpartiet därför att lämplig myndighet årligen gör en nationell kartläggning av läget, till exempel efter sommarlovet. Därigenom ökar kunskapen om problemet och därmed möjligheten att sätta in verksamma åtgärder samtidigt som det årligen sätter ljuset på allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna.

Kraftfullt stöd på plats för de som drabbas

För de barn som drabbas av att med tvång föras ut ur landet och förnekas rätten till sin skolgång måste staten erbjuda ett starkt operativt stöd med syfte att barnen ska kunna återvända till Sverige. Med Miljöpartiet i regering inrättades ett projekt med flera

anställda inom UD som arbetar direkt med de familjekonfliktsärenden som för närvarande är öppna. Förutom konkret operativt stöd till de som drabbats tar projektet initiativ till förbättrad samordning och informationsspridning. Miljöpartiet vill permanenta satsningen och säkerställa att resurserna är tillräckligt dimensionerade för att ge det stöd som krävs.

Utveckla samverkan mellan olika myndigheter

Samverkan och informationsspridning mellan myndigheter på lokal och nationell nivå behöver fortsätta att utvecklas. Det gäller både i det förebyggande arbete som syftar till att se till att barn aldrig förs ut ur landet och i arbetet med att söka upp och återföra redan bortförda personer. En aspekt som är viktig i samordningen mellan olika myndigheter är betydelsen av att inte någon myndighet som en följd av brist på information eller kunskap av misstag agerar på ett sätt som utsätter barnen för fara. Fortsatt metodutveckling och förbättring av konkreta arbetssätt är en viktig aspekt av myndigheternas samverkan.

Ökade möjligheter att förhindra utresa för barn som är i farozonen

För att skydda de barn som akut befinner sig i farozonen för att föras ut ur landet för tvångs gifte, könsstympning eller tvingande deltagande i uppfostringsinsatser är möjligheten att konkret stoppa själva utresan av stor betydelse. För att öka möjligheterna att vidta sådana åtgärder vill Miljöpartiet förändra regelverket, i linje med den utredning som presenterades sommaren 2018, så att det blir möjligt att införa utreseförbud och spärra pass för barn som riskerar att med tvång föras ut ur landet. Vi vill också att det ska bli straffbart att försöka föra barn ut ur landet när de har belagts med utreseförbud.

En annan närliggande problematik berörs också i den utredning som nyligen överlämnades till regeringen. Det gäller att för barn som har dubbelt medborgarskap kan det svenska medborgarskapet idag återkallas av föräldrar i syfte att försvåra för svenska myndigheter att både förhindra utresa och arbeta med att återföra barn som redan förts ut ur landet. När det barnets svenska medborgarskap upphör blir Sveriges möjligheter mindre att ge stöd för återförande av barn som hålls utomlands mot sin vilja. Miljöpartiet vill därför att ansökan om befrielse från medborgarskap utreds med syftet att öka möjligheterna för staten att inte godkänna sådana ansökningar om att bli befriade från svenskt medborgarskap om det föreligger en risk för att barnet med tvång ska föras utomlands.

Heder – en självklar del i sex- och samtyckesundervisningen

I Skolinspektionens granskning av sex- och samtyckesundervisningen under 2017 framkom bland annat att det ofta saknas möjligheter för elever att reflektera kring hur

normer påverkar och i många fall begränsar människors handlingsutrymme när det gäller sexualitet, identitet och relationer. En del av dessa normer har med hedersproblematik att göra. Ökad kunskap och fler möjligheter till aktiv reflektion kring frågan är en viktig pusselbit i det förebyggande arbetet, som också har betydelse i relation till att motverka skolavbrott på grund av hedersrelaterat våld och förtryck.

Därför förutsätter en stark sex- och samtyckesundervisning också att frågor om heder omfattas. Med Miljöpartiet i regeringen gavs ett uppdrag till Skolverket att analysera hur hedersrelaterat våld och förtryck kan omfattas av undervisningen och vilka läroplansförändringar det kan kräva. Det är viktigt att nu följa detta arbete så att den förstärkning av sex- och samtyckesundervisningen som är nödvändig i relation till hedersrelaterat våld och förtryck verkligen kommer till stånd.

Annika Hirvonen Falk (MP)